

5873

O ÎMBUNĂTĂȚIRE IMPORTANTĂ

DE INTRODUS ÎN

AGRICULTURA ROMANIEI

Constantin J. Florescu

DIPLOMAT ÎN ȘTIINȚELE AGRICOLE

FOCȘANI
TIPOGRAFIA «AURORA» GH. A. DIACONESCU

— 1907 —

381292

6870.

Imp. A. 66-557

O ÎMBUNĂTĂȚIRE IMPORTANTĂ

DE INTRODUS ÎN

AGRICULTURA ROMANIEI

Constantin J. Florescu

DIPLOMAT ÎN ȘTIINȚELE AGRICOLE

FOCȘANI

TIPOGRAFIA «AURORA» GH. A. DIACONESCU

— 1907 —

ÎMBUNĂTĂȚIREA

VITELOR CORNUTE MARI

În cea mai strânsă legătură cu agricultura propriu zisă, este *creșterea vitelor*. Problema ameliorațiunii vitelor noastre, este de ani de zile în discuție; mulți au scris, mulți au vorbit în privința necesității de a se lua măsuri urgente pentru îndreptarea situațiunii cu totul desperată a vitelor noastre, dar pare a fi o fatalitate sau o coalițiune vrășmașă care urmărește soarta ei.

O agricultură bună, nu se poate face de cât numai cu vite bune; acest axiom este adevărat în toată lumea, deci și la noi el ar trebui să-și găsească aplicarea. Pentru agricultură, așa dar și pentru întreaga țară, chestiunea aceasta este de o însemnătate capitală

și dacă am avea în fruntea țării barbați, cari afară de politica pură, s'ar mai ocupa puțin și cu politica economică, de sigur că chestiunea vitelor, din cauza mării ei importante, ar fi căpătat de mult o soluție, dacă nu complectă, dar cel puțin parțială.

Istoricul acestei chestiuni, ne arată cât de puțin pregătiți am fost noi românii pentru a munci în direcțiunea ce impune astăzi unui stat, marele probleme economice ce se ivesc mereu și pentru rezolvirea cărora trebuesc multe cunoștințe, multă muncă metodică și multă răbdare; am lăsat astfel ca rasele vitelor să degenereze din ce în ce mai mult, spre mai marea pagubă a întregii agriculturi.

Căci nemuncind pentru creșterea lor rațională și pentru a menține totuși rentabilitatea pământului, ne-am dat tot mai mult la cultura cerealelor. Numai așa se poate explica că agricultura noastră este astăzi unilaterală, bazată numai pe cereale, în deosebi pe grâu, o cultură sleindă.

Este adevărat și recunosc, că în împrejurările noastre economice cu lipsă de capitaluri și debușeuri, nu putem avea altă agricultură de cât aceea pe care o cunoaștem, *însă aceasta nu și pentru vite*. O agricultură mai intensivă, cu scăderea suprafețelor consacrate grâului, porumbului etc., cu furaje artificiale, cu vite multe, cu îngrășarea pământului, cu grajduri bune și sistematice etc., necesită plasarea de capita-

luri însemnate și pe acestea nu le avem de o cam dată; însă motivul acesta de lipsă de capitaluri este adus de mult timp ca piedică la rezolvirea îmbunătățirii agriculturii noastre și așa dar continuându-se mereu cu starea aceasta de lucruri se va întâmpla că nu numai că nu vom progresa în agricultură, dar vom regresa enorm. Nu se poate admite nici odată că un agricultor să ajungă să facă agricultură rațională dintr'odată, *ci începând a îmbunătăți părți ale agriculturii, luând la început îmbunătățirea vitelor.*

Natural că voiu pretinde că putem începe chiar de mâine, poimână o asemenea îmbunătățire a vitelor, bazată pe turagii artificiale și pe o micșorare a suprafețelor consacrate cerealelor, căci dificultățile semnalate mai sus : ca lipsă de capitaluri și debușeuri, n ceea-ce privește vitele în special, suntem într'o astfel de situațiune care ne impune a face acest mare sacrificiu general.

Înainte de o descriere parțială, voesc a spune că prima condițiune în ameliorarea tuturor raselor de vite, ca și în dezvoltarea și vigurozitatea raselor umane, este **alimentațiunea**. Raquet, profesor de Zootehnie în Belgia zice : «**P'alimentation est le pivot de l'amelioration de races**» și că ea constituie cel mai puternic mijloc ce crescătorul posedă pentru a lucra cu profit asupra animalelor ce exploatează. Experiența ne arată că rasele de vite

prosperă cu mai multă ușurință, acolo unde pășunile naturale sunt abondente, variate și de bună calitate, căci animalul va găsi la discreție și cu înlesnire toți principii nutritivi ceruți de organism. Îndată ce alimentația va fi asigurată pentru vite, în abundență, atunci nu este permis unui crescător bun de vite a se mulțumi numai cu aceasta, ci a căuta toate căile posibile de a ajunge a avea vite frumoase ca forme și rezistente, conform modului de adaptare ce voește a da vitelor—și aceasta prin minuțioase selecțiuni, raționale încrucișări cu rase streine, la cumpărare de tauri, armăsari etc.

Realizate aceste condițiuni, vor decurge altele : înlăturarea tuturor reproducătorilor defectuoși fie ai micului sau marelui cultivator și a nu păstra de cât reproducători recunoscuți oficial ca buni și cu calități superioare. Numai când vom ajunge aici, se va putea organiza și cu mai mult folos ca astăzi, expozițiuni regionale de vite, concursuri, alergări, asigurări de vite etc.

* *
*

Tipurile de vite cornute mari din țara românească se divid în două mari grupuri : primul grup coprinde bovine de talie mare, coarne în formă de lyră sau de coroană, culoarea cenușie și am putea pune în acest grup tipurile *Moldovenesc*, *Bucșan* și

Ialomițan; al doilea grup coprinde bovine de talie mică, coarnele cu o altă direcție, la trup cu o culoare mai închisă și aceste bovine sunt cele din *typul de munte* care se găsește prin părțile muntoase ale țării noastre.

Voiu lua a vorbi despre îmbunătățirea speciei bovine de talie mare, lăsând mai la urmă *typul de munte*.

Din bovinele de talie mare, scopul principal este de a ne forma două calități de vite și anume: mai întâi *boi buni pentru munca câmpului* și al doilea *vite bune de lapte și de carne*.

* *
*

Față de starea în care ne găsim astăzi cu boi de muncă, nu este posibil de a mai sta nepăsători. Ei au o mulțime de defecte care se simt nevoie de a fi corectate; reaua conformație a corpului este unul din principalele defecte, înțelegând prin aceasta că mai întâi sunt foarte degenerați, piperniciți, partea posterioară foarte strâmtă, teșită și puțin mușculoasă; un al doilea defect este direcția spinărei, spinare neregulată defect atât ca estetic cât și ca tracțiune; al treilea defect ar fi capul și coarnele care sunt enorm de desvoltate, indice că bovinele noastre sunt tardive; un al patrulea defect ar fi regiunea pectorală, coaste turtite și puțin arcate și un al cincilea defect

ar fi că membrele pe care le are prea mari și osoase, lipsite de musculatură.

Că nu este precoce e de prisos să mai vorbesc, căci numai condițiile de hrană îl face a fi așa; de sigur că numai prin coceni și pae nu se poate crea precocitate.

Rasa boilor românești face parte din rasele cele mai sobre, mai rezistente, mai rustice etc. și la îmbunătățirea lor să procedăm în așa fel ca animalele să nu piardă nici una din aceste calități prețioase.

De singurul mijloc de care ne-am lega la îmbunătățirea bovideelor ca muncitoare, ar fi **selecțiunea**, adică alegerea cât mai bine făcută, mai judicioasă, mai în conformitate cu scopul pe care îl vizăm; prin această selecțiune sau alegere de indivizi, nu vom putea ajunge numai de cât dintr'o dată la scopul dorit și vom căuta a merge cu dânsa, până vom reuși a căpăta indiviți cu forme frumoase. Nu v'a trebui de loc să ne gândim de a căuta în alte țări, tauri sau vaci pentru a le curci cu ale noastre, căci rasa noastră indigenă, și mai ales varietatea de moldova, le întrece pe toate cele-lalte streine din punct de vedere al rusticității și sobrietății; hrănit în modul cel mai mizerabil, cu totul neîngrijit, neadăpostit în contra celor mai aspre intemperii, neadăpat la vreme și adesea silit să-și potolească setea pe căldurile tropicale cu apă stătută și caldă din bălți și no-

roae, muncit fără măsură și adesea fără milă, boul nostru resistă într'un mod vrednic de admirat și tot odată și de plâns.

Să păstrăm deci rasa noastră străveche, dar să căutăm să o îmbunătățim prin selecțiune, alică prin imperecherea exemplarelor celor mai alese și prin o bună îngrijire în care hrana să țină primul loc căci suntem în pozițiunea fericită că dându-ne osteneală, vom putea găsi nu cu multă greutate, reproducători buni și în țară la noi în susul Moldovei, vaci și tauri buni ca conformație, natural lucru, că vom scăpa de nenorocirea ce ne așteaptă de a rămâne fără boi de muncă cum am rămas fără de cai.

* *
*

În afară de îmbunătățirea bovideelor ca animale muncitoare, mai trebuiesc perfecționate și ca producătoare de lapte și carne.

Înainte de a lucra în această direcție și mai ales în a producțiunii de carne, ar trebui să ne gândim puțin la debușul ce l'ar avea vitele noastre. Nu de mult s'a semnat contractul cu o societate engleză, care se obligă în schimbul unor avantaje acordate, să exporteze anual un număr de vite și prin urmare iată că debușul vitelor noastre de odinioară este întru cât-va ridicat; *Însă cred că nu se poate concepe debușul fără îmbunătățire, totuși ori-cum ar fi privită*

chestiunea, ceea ce mi se pare foarte logic, este că tot ocupându-ne cu scurgerea mărfii produse, să căutăm prin ori și ce mijloc să dăm și calitatea acestei mărfii. Mijlocul de a îmbunătăți vitele noastre bovine din punct de vedere al carnei și laptelui nu mai poate fi tocmai bun *selecțiunea* și este neapărat necesar să recurgem la un alt mijloc mai eficace și anume **curcirea** cu o rasă mai perfecționată; condițiile principale pe care ar trebui să le îndeplinească noua rasă introdusă, ar fi ca să nu fie cu totul streină rasei noastre, grăbindu-ne de a ajunge la rezultate mai bune, ci să căutăm că între rasele ce voim a le curci cu ale noastre, să fie o asemănare, o afinitate cât se poate mai mare și care să se obișnuiască pe cât se poate mai repede cu climatul țării noastre.

De aceste două însemnate condițiuni, până acum nu s'a ținut de loc seamă în țara noastră și de aceea produșii curciți în cea mai mare parte sunt cum nu se poate mai desproporționați ca forme, mai dezarmonici. Am zis mai sus că pentru producerea vitelor bune de carne și lapte, este necesar a întrebuința numai de cât *curcirea* și nu *selecțiunea* și aceasta pentru a fi mai explicit, voi spune că dacă am întrebuința și în acest caz *selecțiunea*, nu doară că prin *selecțiune* n'am putea după multă trudă să ajungem la un rezultat favorabil, însă am târăgâni chestiunea aceasta mai mult timp, fiind știut bine că *selecțiunea* este o metoadă lungă și înceată.

Nu este bine să credem că dacă am întrebuița curcirea să nu întrebuițăm și o *serioasă selecțiune* între metișii obținuți, căci de multe ori ni se poate întâmpla de a obține niște produși metiși cu forme nu tocmai corecte, pe care dacă i-am păstra nu vom putea ajunge la scopul dorit și voesc a mai spune că iarăși să nu fim prea pretențioși având dorința de a obține produși perfecți dintr'o dată, căci la asemenea lucrare necesită multă răbdare și pricepere.

Fiind hotărât lucru că prin curcirea aș putea mult mai ușor a ne produce vite bune de carne și lapte, ar fi bine să cercetăm care au fost încercările făcute în această direcție în țara noastră și anume ce rezultate am putut obține.

Cunoaștem cu toții că s'au făcut încercări cu mai multe rase și ca mai principale avem de ex. **Olandeza, Pintzgau, Kuhland, Simmenthal, Switz, Allgau etc.**

Să luăm pe rând aceste curciri și să vedem influența ce au avut aceste rase streine asupra vitelor noastre.

Rasa Olandeză o știm că este o bună vacă de lapte în țara ei și pe motivul acesta s'a introdus și la noi cu scopul de a obține vite bune de lapte. În adevăr experiența aceasta s'a făcut chiar la *școala superioară de agricultură de la Herăstrău*, obținându-se metiși mult mai buni de lapte ca vitele noastre, dar

nu îndeplinesc a doua condiție tot atât de principală ca și cea dintâi și anume că nu se pot tocmai bine aclimatiza cu clima noastră care este cam secetoasă și foarte logic aceasta pe motivul că vaca olandeză este un animal din o țară umedă și tocmai din această cauză metișii nu sunt bine reușiți.

Rasa *Pintzgau*, știm că este o vacă bună de carne și de lapte și care s'a introdus și la noi tot cu scopul curcirei. Experiența s'a făcut la *ferma model Laza*, obținând niște metiși cu forme cât se poate de primitive și aceasta bazat pe lucru că nu există absolut nici o afinitate între aceste două rase; cât privește despre aclimatizare, pot spune că nici aceasta nu s'a putut aclimatiza având mortalitatea mare.

Tot același lucru a-și avea de spus și de rasa *Kühland* care și aceasta nu este altă rasă de cât tot un fel de *Pitzgau*, derivând ambele din prototypul

Bos-frontuosus.

Ne rămâne acum să vedem ce sau putut face cu cele-lalte două feluri de curciri *Simmenthal* și *Switz*, care par întru cât-va cu rezultate mai favorabile ca cele de mai sus.

Rasa *Switz* ¹⁾ de fel din Elveția, este o rasă bună atât pentru carne, cât și pentru lapte, care a fost introdusă și la noi făcându-se experiențe întinse la

---

1) Varietatea *Switzul de talie mare*, fiind-că este vorba de îmbunătățirea vitelor noastre de talie mare.

școala superioară de agricultură și la școala veterinară, obținând produși metiși cum nu se pot mai buni și ca lapte și ca forme corporale și ca reudement de carne mai superior. Metișii sunt mai bine conformați ca ai typului Moldovenesc; partea posterioară a produșilor Switz-Moldav, este mai largă cu diametre mai mari, crupa nu este așa de teșită și așa de puțin mușchiuloasă, culoarea părului mai fonsată ca la rasa Moldavă, perii sunt mai lungi, mult mai numeroși, caracter care denotă influența rasei Moldave. Pe spinare există o bandă de o culoare mai clară, aproape albă care constituie o deferență între produșii încrucișați și puri switz. Perii ce es din interiorul urechii, sunt mai albi ca culoare ca la Switz încă o deferență bine caracterizată între aceste două rase. Metișii Switz-Moldav, au o zonă clară în jurul botului ca și la Switz; coarnele prin conformația și direcția lor se apropie de aceea a animalelor Moldave, așa că din acest punct de vedere, produșii metiși n'au moștenit nimic de la rasa Switz. Capul e mai larg și mai bine conformat; pieptul mai dezvoltat în sensul lărgimei de cât al rasei Moldave.— Coadă prinsă sus fără a forma umflătura desgrațioasă ce se observă la vita de typul Moldav; mamela de și mai dezvoltată mult, cu pielea groasă și păroasă, nu este așa glabră ca la vaca Switz. Aplomburile membrilor posterioare mai regulate și picioarele mai depărtate.

Vițeeii sunt mai grei la naștere de cât acei ai vacilor Moldave așa de exemplu după constatările făcute la Herestrău, un vițel Switz-Moldav, nu ca excepție, cântărea 34—35 kgr., pe când viței Moldavi de regulă cântărește cam 25 kgr., așa că progresul îl putem vedea de la început.

În regulă generală putem zice că un metiș Switzo-Moldav, e cu mult superior rasei Moldave pure din ziua de astăzi, prin formele sale corporale.

În ceea ce privește aclimatizarea, este o rasă careia îi convine clima noastră.

Trecând la rasa *Simmenthal* care este și ea o rasă perfecționată, s'a introdus în țară și s'a curcit spre a putea obține metiși buni producători de lapte și carne, însă rezultatele n'au fost tocmai așa de favorabile ca la Switz, pentru motivul că este mult mai exigentă cu privire la climatul nostru ca switzul.

Prin urmare rasa care mi se pare cea mai bună de curcit este Switzul.

Nu este bine să credem că dacă ne-am fixat asupra unei rase pe care voim a o introduce în țară, pe care am curcit'o cu rasa noastră de vite, atunci chestiunea este cu desevărsire terminată, ci din contra ne vom provoca și un mai mare rău, o pierdere de timp, un amalgam de rase, dacă pe noi metiși nu îi vom pune în condiții de hrană mai bune și dacă nu vom urma cu selecțiunea.

* *

Trecând la **typul de munte**, pot spune că este un bun producător de lapte, însă din nefericire numărul acestor vite este foarte mic. Ca conformație corporală în raport cu cele din typul mare, are forme mai exacte, crupa mai largă, aplomburile mai regulate.

Indrumarea ce ar trebui să dăm acestui typ de munte, ar fi nemerit de bine către *producția de lapte*, căci unde trăesce acest typ în regiunile muntoase ale țării, se găsesc condițiuni mai prielnice secrețiunii laptelui ca în cele-lalte părți.

Însă această îndrumare nu o putem face lăsând lucrurile după cum le-am lăsat până acum și trebuie să alergăm la o soluție de îndreptare. Mijlocul cel mai bun și mai practic de îndrumarea acestui typ către producția de lapte, este *curcirea* și în special cu rasa *Switz* care are mai multă afinitate și care probabil să aibă și o legătură de rudenie din punctul de vedere al originii având ambele ca prototyp pe **Bos-brahicephalus**.

S'au făcut experiențe cu asemenea fel de curcire și la școala superioară de agricultură, obținând rezultate bune. Metișii *Switz-Munte*, chiar de la prima generație se aseamănă prin caracterele lor mai mult cu *Switzul*, ceea-ce probează că între aceste două rase

există o afinitate pe motivul că caracterele se fuzionează.

Ca culoare, direcție de spinare, cap, partea posterioară largă, coarne etc. sunt asemenea cu Switzul, singura deferență că din urechi ese un mănunchi de păr mai clar și fanere mai abundente; la a doua generație produșii vor fi foarte asemenea Switzului.

Onor Domnul I. Kalinderu, Administratorul Domeniilor Coroanei, a introdus la ferma Periș, rasa Allgau care este tot un Switz și a făcut curcirea cu rasa noastră de munte; acolo putem vedea foarte bine că produșii $\frac{1}{2}$ sânge Allgau sunt în majoritatea cazurilor bine conformați și asemănători mult cu rasa Allgau.

Trebue să dăm multă atenție la alegerea taurilor de rasa Switz destinați curcirea cu vitele noastre de munte, ca să nu fie prea mari de talie în raport cu typul nostru de munte și să se introducă varietatea *Switzul de talie mică*, care se potrivește admirabil ca talie și aceasta pe motivul că s'ar da nașteri la fătări anevoioase, la distocii.

Urmând cu o ast-fel de curcire într'un mod rațional și îngrijind de ele, sunt sigur că vom avea și noi vaci bune de lapte.

Dar toate acestea arătate de mine până acum, pentru a avea rezultate bune trebuesc aplicate și pentru a fi aplicate într'un mod rațional avem nevoie de «*inteligența naturală a Românului*».

Oamenii de știință, ca marii zootehniști, se mulțumesc cu concepția teoretică a științei, și nu urmăresc aplicațiunile lor practice; câștigul practic care s'ar putea trage din teoriile lor nu-i tentează; sau, mai bine zis, ei nu-l socotesc de aceeași importanță cu înțelegerea însăși teoretică.

Agricultorul propiu zis sau crescătorul de vite nu-și are mulțumirea numai într'atât. Sufletul său găsește în concepția teoretică a științei mai mult un indemn de cât o mulțumire. El urmărește aplicațiunile practice ale științei și pentru care lucru se simte nevoe de «inteligența naturală a Românului» pe care o admitem cu toții, dar care odată și odată trebuie și ea probată prin dovezi mai positive, de cât prin simple afirmații.

E drept că la noi lipsesc pildele bune, exortația și indemnul prin obiceiuri pomenite, prin cultură și prin educație, care, în virtutea principiului inerției sociale pot face și fac că omul repeta, inconștient chiar, ceea ce a apucat ori ce vede mai des împrejurul lui—dar trebuie neapărat, după legea progresului, ca să se mărească energia necesară pornirilor de vie activitate, de repetate și continue încercări, de îndelungată stăruință și atunci concepția teoretică a științei își va găsi și aplicarea; atunci va dispărea acea nepăsare de care dispune românul nostru, și nu va mai putea răbda să-și vază vitele sale în halul ce se găsesc acum.

* * *

Un al doilea factor principal care ar ajuta mult la îmbunătățirea vitelor noastre ar fi **statul**.

Prin înființare de tamaslăcuri, prin împărțirea de tauri pe la comune, bine conformați și admiși de un juriu veterinar, dar care să nu fie încredințați și lăsați pe seama unor oameni ce i'ar neglija, prin concursuri, prin mici expozițiuni de vite etc. ar influența foarte mult asupra îmbunătățirii vitelor noastre pe care le avem într'o stare de plâns.

Cred că în chestiunea în care ne preocupă, în a statului sarcină cade înființarea tamaslăcurilor mari naționale, unde să se poată concentra tot ce poate fi mai bun și mai pur ca vita bovină, și aceste tamaslăcuri selecționate și selecționate mult, să poată fi în stare să producă tauri perfecți care să merite a fi distribuiți pe la marii și micii agricultori și care să contribue la înmulțirea și îmbunătățirea vitelor noastre bovine; a statului este mai mult datoria de a arăta cel dintâi că numai prin procedeele de mai sus am putea fi salvați de pericolul ce ne așteaptă.

Dacă statul ne-ar arăta o mână de ajutor, atunci rolul vine al *proprietarilor* și apoi al *țăranilor*, care sub nici un motiv nu este de admis de a mai sta nepăsători față de această chestie economică atât de importantă.

Fie-care proprietar trebuie să-și facă o serioasă selecțiune prin vitele sale și rămânând apoi absolut numai cu cele mai bune, trebuie să procedeze cu toată dragostea provenită din interesul general, la îmbunătățirea lor. Va trebui să dea toată atenția la hrana vitelor, căci ori cât de rațională ar fi selecțiunea, ori cât de bune vite pentru încrucișare sau selecțiune am avea, dacă esențialul hrana le va lipsi, atunci totul va fi zadarnic.

Mi se va răspunde că nu sunt pasiune, dar cred că nu vom fi în pierdere, dacă vom sacrifica ceva din întinderile grâului sau a porumbului și vom cultiva fânețuri artificiale ca lucernă, trifoiu, borceaz etc. căci în schimb vom avea vite bune și frumoase. Nimic nu este mai frumos pentru un agricultor decât de a avea vite frumoase și puternice cu care să poată face o agricultură demnă de zilele de azi.

Am arătat care sunt mijloacele cele mai bune de îmbunătățire a vitelor noastre și pot spune că a afară de factorii enumerați mai sus, mai este unul care poate să joace un rol foarte mare, decisiv chiar în reușita acestei întreprinderi putând a o zădărnici. În tot timpul și chiar de la început trebuie să avem toată atenția asupra vitelor alese pentru reproducție, voind să insist de a înlătura pe cât se va putea boalele epizootice infecțioase.

Este necesar în această întreprindere să cunoaștem

bine nu în mod sumar, boalele principale ce se pot ivi. O boală infecțioasă ce ar putea aduce pagube mai ales vitelor de lapte, ar fi *tuberculoza*.

La vitele noastre această boală se constată foarte rar cam 5—6⁰/₁₀, însă la vitele ameliorate cu rase streine, procentul este mai mare cam 15—20⁰/₁₀. O vită bolnavă de *tuberculoză* fie *pulmonară*, fie *localizată pe mamelă*, ne face a încerca mari pierderi și de aceea trebuie să fim foarte precauți când introducem rase streine.

Cunoștințele ce le avem asupra tuberculozei ne dă toată posibilitatea de a constata în puțin timp, dacă o vită este atinsă sau nu și în cazul când o găsim bolnavă, în folosul nostru va fi să împedicăm contactul cu restul vitelor.

Prin injecțiile cu tuberculină putem foarte ușor a vedea care sunt vitele atinse cât de puțin de tuberculoză, pentru ca pe urmă să le scoatem din animalele sănătoase.

O altă boală care iarăși face mari ravagii, ar fi *antraxul*, sau numit popular dalacul sau cărbune; aceasta este o boală de o scurtă durată, foarte periculoasă și molipsitoare. Ca mijloc preventiv, ar fi injecțiile cu *serul* descoperit de **Pasteur**, care de multe ori poate vindeca această boală când este luată în pripă.

Cele mai bune legi și regulamente sanitare ce

s'ar pretinde să fie luate de către stat, totuși nu va putea aduce tot folosul lor în combaterea boalelor infecțioase, dacă populațiunea rurală nu va fi instruită asupra hygienei ce ar fi de ținut, asupra cunoștințelor acestor boale, mai mult de cât este până acum; această instruire s'ar putea căpăta nu cu multă greutate, dacă frunțașii țăranilor, proprietarii de moșii s'ar ocupa de moșie mai direct și prin urmare și de creșterea vitelor dând exemple lor.

Așa dar propun că trebuie să dăm o deosebită atenție noilor rase pe care le întroducem și aceasta din punct de vedere sanitar; înlăturarea tuturor elementelor ce ar fi atinse de vre-o boală infecțioasă și îmulțirea pe cât se poate de întinsă a cunoștințelor hygienice și patologice, și aceasta și mai mult pentru cei care s'ar ocupa mai intensiv cu această chestiune economică și atunci firesc lucru, că doritorii de eșire din întuneric, din nesiguranța agriculturii de acum și riscantă prin însăși organizația ei, ne va aduce în poziția de a spune că putem începe a face o agricultură cu adevărat zis rațională, căci baza o avem deja formată.

FOCȘANI 1907.

